

Весткі й Паведамленьні

інфармацыйны бюлетэнь Згуртаваньня "ПАГОНЯ"

Viestki j Paviedamlenni

Сусьветнае сеціва: *pahonia.com, e-krama.com*
Электронны адрас: *viestki@mail.com*
✉ *P. O. Box 572, New York, NY 10313*

№ 12 (574)
Сьнежань 2013 г.

Зычым усім нашым сябрам і іх блізкім Вясёлых Калядаў і шчасьлівага Новага 2014 году!

Пасьлямова

„Бадай што няма ніводнага колькі-небудзь ды ўплотненага нябеснага цела, каторае б ня мела гэтай цэнтрапрыцяжнай, а за адно і абаронна-адкідальнай абалоні, напамінаючай сабою нешта ў родзе нявідочнатаемнічай шпанцэрнай броні."

„Нябесныя бегі" *Язэп ДРАЗДОВІЧ*

Напісаўшы ўступ да сёлетняга альманаху, правёўшы ягоную прэзэнтацыю ў Нью-Ёрку, не выпадае не напісаць і пасьлямовы, што гэтым самым і раблю, яшчэ раз дзякуючы калегам і галоўнаму рэдактару за давер.

Здаецца, я ўрэшце ўсьвядоміў, што падназва альманаху – „альманах беларускіх пісьменьнікаў замежжа" – у кантэксьце беларускай літаратуры не зусім актуальная. Літаратуры беларускага замежжа ня можа быць па азначэньні, бо беларуская літаратура ў цэлым заўжды была за мяжой.

Пачаткі беларускай літаратуры – гэта часовая эміграцыя ў польскую мову, як у Яна Баршчэўскага. Максім Багдановіч ужо паэт беларускамоўны, але ўсё яшчэ паэт беларускага замежжа, бо Беларусь як краіна фармальна яшчэ не існуе. Янка Купала, Якуб Колас, фізычна ўжо, быццам бы, і ў Беларусі, але не ў той пра якую марылі, а ў забранай, замежнай Беларусі. Зрэшты, каторая Беларусь праўдзівая: тая што пераўзыйшла ўсе краіны-суседкі сваёй эфэмэрнасьцю, тая якая мела ў назве „сацыялістычная" ці тая, якая працягвала існаваць у межах іншай дзяржавы?

Пасьля арышты, турмы, высылкі, лягеры – таксама форма эміграцыі. Найлепшыя творы 30-40 гадоў паўстаюць у фармаце ўнутранай эміграцыі, з застасаваньнем усіх магчымых літаратурных прыёмаў, геніяльна, дарэчы, апісаных у кнізе пра змаганьне беларускай літаратуры з саветызацыяй крытыкам-эмігрантам Антонам Адамовічам.

Пасьля вайна і творы Васіля Быкава, напісаныя франтавым досьведам атрыманым па-за межамі Беларусі. А пасьля вайны шмат якія беларускія пісьменьнікі апынаюцца амаль на ўсіх кантынэнтах і там працягваюць літаратурную працу. Тады кароткі пэрыяд станаўленьня і новы прывід эміграцыі...

І ўсё ж няма літаратуры беларускага замежжа, бо беларуская літаратура гэта космас.

Віталь ВОРАНАЎ

Лістападаўскі сход Згуртаваньня “Пагоня” і прэзэнтацыя альманаху “Беларус”

У суботу, 9-га лістапада 2013-га году, у Доме Маракоў на Мангэтане на сходзе Беларуска-Амэрыканскага Згуртаваньня “Пагоня” адбылася прэзэнтацыя сёмага выпуску літаратурнага альманаху беларускіх пісьменьнікаў замежжа “Беларус”. Сход адкрыў сп. Віталь Зайка, старшыня Згуртаваньня “Пагоня”, які азнаёміў прысутных з парадкам дня сходу, а затым перадаў слова вядучаму прэзэнтацыі альманаху сп. Віталю Воранаву.

Сп. Воранаў, літаратар, дасьледчык ангельскага пісьменства і візітуючы навуковец у Цэнтры Беларускіх Досьледаў пры Паўднёва-Заходнім Каледжы (Канзас), адзначыў на пачатку сваёй прамовы, што на прэзэнтацыю прадстаўлены ўжо сёмы выпуск альманаху беларускіх пісьменьнікаў замежжа, і гэта ўсё было зроблена беларусамі, на беларускія грошы. “І менавіта так сказаў мне славуты сьвятар а. Аляксандар Надсан: “Беларускую справу можна рабіць толькі на беларускія грошы”. Нажаль, гэта ня ўсім і не заўсёды зразумела. Цягам апошніх паўтара-двух дзесяцігодзьдзяў шматлікія фундацыі і агенцыі прафінансавалі плойму праектаў і праграмаў у Беларусі, давалі заробак і сродкі на існаваньне шмат якім беларускім культурніцкім дзеячам. Але вынікі ўсяго гэтага надзвычай сьціплыя, і гэта яшчэ раз падцьвярджае, што беларуская культура ня можа існаваць на чужыя грошы. Альманах жа “Беларус” ёсьць яскравым сьведчаньнем таго, што пасьпяховае выкананьне беларускіх праектаў можа і павінна адбывацца за беларускія грошы.

Другі аспэкт праекту “Альманах “Беларус” – гэта беларуская мова. Нажаль, існуе думка, што беларуская культура можа існаваць на расейскай мове. Сапраўды, беларусы ўжываюць расейскую мову, але беларуская культура можа быць толькі на беларускай мове. Беларускай літаратуры на расейскай мове стварыць немагчыма, і тыя, хто сьцьвярджае адваротнае, не разумеюць ролю мовы ў культуры.

Прамоўца распавёў таксама пра альманах, які сёлета мае рэкордны памер – 352 старонкі, 24 аўтары. А таксама пра дызайн вокладкі, які таксама адрозьніваецца ад папярэдніх выпускаў. Затым вядучы даў слова рэдактару і выдаўцу альманаха сп. Марату Клакоцкаму.

Сп. Клакоцкі коратка распавёў пра гісторыю стварэньня выданьня, прынцып адбору твораў для яго, і пра сваю працу па рэдагаваньні альманаха. Ён адзначыў, што пры штогадовіку склалася больш-менш устойлівае кола аўтараў, і хоць узровень іх не аднолькавы, але назіраецца пэўная тэндэнцыя, жаданьне ствараць на чужыне па-беларуску, і гэта радуе. Рэдактар альманаху адзначыў шэраг тэхнічных і інфармацыйных момантаў, зьвязаных з гэтым праектам. “Альманах Беларус выдаецца на ахвяраваньні, рассылаецца ў розныя ўнівэрсытэты ды бібліятэкі. Яго атрымліваюць таксама ў Беларусі. Аплата паштовай рассылкі складае прыкладна палову ад усіх выдаткаў кожнага нумару”.

Сп. Воранаў, які, дарэчы, таксама зьяўляецца стваральнікам палемічнага відэа-каналу “Некарэктнае ТБ”, адзначыў, што часам рэдактару альманаха закідаюць, што ён друкуе дужа розныя па ўзроўні творы. Але альманах – гэта менавіта той фармат, які акурат і дазваляе друкаваць усіх, або амаль усіх, не зважаючы на розьніцу ў майстэрстве. Важна, што гэта стымулюе творчыя сілы, скіроўвае ўвагу да беларускай мовы, дае выхад памкненьням стваральнага пачатку ў нашай эміграцыі.

Затым адбыліся выступы аўтараў сёлетняга нумару штогадовіка. Вядучы імпрэзы сп. Воранаў, што таксама зьяўляецца і адным з аўтараў, быў першым з выступіўшых. Ён спыніўся на сваёй творчасьці, а затым прачытаў вершы свайго сябра Ўладзімера Блюдніка, таксама аднаго з аўтараў альманаху, які жыве ў Польшчы. Ён таксама адзначыў, што створаны профіль альманаху “Беларус” на Фэйсбуку, і кожны можа зайсьці туды і “ўпадабаць” альманах.

Наступны аўтар альманаху Віталь Зайка коратка спыніўся на абставінах напісаньня свайго апавяданьня і адзначыў небясьпеку пашырэньня ісламізму – палітычнай плыні ісламу, што збольшага замоўчваецца і ўлагоджваецца Захадам. У апавяданьні ўключаныя прыдуманыя падзеі тэрарыстычнага нападу на школу ў Нью-Ёрку. Прамоўца адзначыў, што замоўчаньне пагрозы, а таксама спробы заткнуць раты тым, хто прыцягвае да яе ўвагу, пачынае набываць такія памеры, што штурхае да роспачы і стварае небясьпеку зваліцца ў іншую скрайнасьць, у параною. “Тое, што я бачу, выклікае ў мяне непрыняцьце і супраціў, імкненьне зрабіць нешта. Гэтае апавяданьне – спроба такога дзеяньня”.

Затым з кароткай прамовай выступіў Уладыка Юры, архіяпіскап Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай (Народнай) Царквы. Ён спыніўся на падзеях бягучага моманту ў

Тацяна Саланко чытае свой верш, за сталом сядзяць Віталь Воранаў і Марат Клакоцкі.

Амэрыцы, адзначыў, што факт праслухоўваньня адміністрацыяй Абамы сваіх грамадзянаў і усё, зьвязанае з гэтым, вельмі моцна нагадвае тое, што адбываецца ў Беларусі, дзе сродкі масавай інфармацыі апраўдваюць і ўслаўляюць тое, што робіць дыктатар. Але нам трэба шукаць Бога, і толькі ў яго і ў ім ёсьць адзінае ўратаваньне. Гэтаму прысьвечанае і апавяданьне Ўладыкі Юрыя ў "Беларусе". Ён выказаў вялікую падзяку выдаўцу і рэдактару Марату Клакоцкаму за ахвярную працу па падрыхтоўцы выданьня.

Наступная аўтарка альманаху, што друкавалася таксама і ў папярэднім выпуску, Тацяна Саланко, прачытала адзін са сваіх вершаў, які называецца "Жыцьцё".

Затым выступіў паэт і бард Сяржук Сокалаў-Воюш, які таксама зьяўляецца сталым аўтарам альманаху. Ён прадставіў у сёлетнім нумары нізку перакладаў песьняў і вершаў з расейскай мовы, адзначыўшы, што за Саветамі беларусы былі пад уплывам савецкай расейскамоўнай культуры, якая дала пэўныя творы, што сталі часткаю штодзённага жыцьця і вартыя перакладаньня. Ён таксама падзяліўся сваімі творчымі плянамі на наступны выпуск альманаху –пераклады гумарыстычных расейскіх аўтараў, такіх як Саша Чорны, Зошчанка, Тэфі ды іншыя. Сп. С. Сокалаў-Воюш прачытаў свой пераклад апавяданьня С. Чорнага "Каціся гарошкам" і прапанаваў таго, хто знойдзе лепшы адпаведнік для назвы, традыцыйны беларускі выраз – пачаставаць добрай вячэрай у рэстарацыі.

Прысутны на імпрэзе ветэран беларускай грамадзкай дзейнасьці ў Амэрыцы сп. Антон Шукелойць, што сёлета адзначыў сваё 98-годзьдзе, выступіў перад прысутнымі з аглядам беларускіх літаратурных выданьняў на чужыне і падкрэсьліў ролю моладзі, якая заўсёды брала актыўны ўдзел у творчай мастацкай дзейнасьці беларускай грамады ў ЗША. Сп. Шукелойць выказаў сваё захапленьне і падзяку рэдактару М. Клакоцкаму за тое, што ўжо столькі часу ён ахвярна аддае свой час і сілы на высакародную справу распаўсюджаньня беларускага слова па-за межамі Бацькаўшчыны.

Вядучы імпрэзы сп. Воранаў падзякаваў за добрую працу карэктарцы сп-ні Алене Высоцкай, а таксама яе мужу сп. Віктару Дудараву, дзякуючы якому відэазапісы беларускіх імпрэзаў у Нью-Ёрку можна паглядзець у інтэрнэце. Адрас запісу сёлетняй прэзэнтацыі: *YouTube http://www.youtube.com/watch?v=WkVjS1C5wq4&feature=youtube_gdata)*

Прысутныя зь цікавасьцю выслухалі выступы рэдактара і аўтараў альманаху, задавалі пытаньні.

Напрыканцы імпрэзы Ўладыка Юры (Рыжы) коратка прамовіў з нагоды хуткага Дня Герояў – 93-х угодкаў Слуцкага Збройнага Чыну, і прапанаваў адзначыць памяць Слуцкіх змагароў хвілінаю цішы.

Затым у нязмушанай атмасфэры прысутныя мелі нагоду калегавацца са стваральнікамі альманаху і з суайчыньнікам пры чарцы віна, кубку кавы і разнастайных пачастунках. Сп. Сяржук Сокалаў-Воюш выканаў некалькі сваіх песьняў пад гітару.

Віталь ЗАЙКА

Чарговы выпуск альманаху - падзея

Пішучы ўступ да першага нумару альманаху "Беларус" (2007), я пажадаў публікацыі "добрай дарогі, памыснага распаўсюджаньня і добрай чытацкай рэакцыі". Праз сем гадоў, рэгулярна чытаючы выпускі альманаху, палічыў патрэбным падзяліцца некаторымі развагамі-заўвагамі аб альманаху.

Пачну зь цікавай статыстыкі: у пэрыядзе ад 2007 году да канца году 2013 пад загалоўкам "Альманах "Беларус" было выдрукавана 1873 старонкі беларускай мастацкай літаратуры, якую стварылі па-над паўсотні беларускіх паэтаў і пісьменьнікаў дыяспары; альманах трапіў на паліцы дзясяткаў бібліятэкаў; чытацкая грамада публікацыі вымяраецца соткамі асобаў, а гледачамі-аднаразоўцамі альманаху будуць, бадай, дзясяткі соткаў, бо альманах заўсёды навідавоку на выставачных стэндах у беларускіх цэнтрах, цэрквах ды, я пасьведчу, у некаторых амэрыканскіх навучальных установах.

Бясспрэчна, гэта нядрэннае дасягненьне найперш беларускай ініцыятывы, таксама выдатная рэкляма-прапаганда беларускай прысутнасьці, беларускай культуры, літаратуры, друку.

У прадмове да сёмага выпуску альманаху зазначаецца, што публікацыя прысьвячаецца-адзначае Шосты Зьезд Беларусаў Сьвету. Знак, на мой пагляд, што прысьвячэньне альманаху юбілейным угодкам станецца стандартам, аб чым неаднаразова гаварылася ў прадмовах, дыскусіях.

Мастацка-літаратурны профіль сёлетняга альманаху вельмі шырокі: паэзія, проза, пераклады, багатая мэмуарыстыка даюць чытацкай грамадзе шмат "літаратурнае ежы", ды новая літаратура альманаху спараджае часта-густа нагоды для дыскусіяў у беларускіх асяродках. Упэўнены, што аб літаратурных вартасьцях альманаху будуць выказвацца і літаратурныя крытыкі. А сёлетняя "інаўгурацыйная" рэцэнзія на альманах сп-ні Ганны Кісьліцынай – вядучага беларускага літаратурнага крытыка – выдатны момант у жыцьці альманаху. Між іншым, пры водгуку Г. Кісьліцынай рэдакцыя "Беларуса" зазначае: "будзем зьмяшчаць найбольш вартасныя рэцэнзіі" (ст. 347). На мой пагляд, было б варта запачаткаваць рубрыку "Кантакты з чытачом – рэцэнзіі, лісты, заўвагі...", дзе друкаваліся б як раз усе водгукі аб альманаху.

Гэтаксама я хачу зьвярнуць увагу на адну акалічнасьць, якую, прыпушчаю, мала хто спасьцярог, а гэта – альманах, як прылада бібліяграфічнае сыгналізацыі. Што я маю на ўвазе? А вось што. У нататках пра аўтараў, амаль заўсёды падаюцца іхныя друкаваныя творы: кнігі, артыкулы і пад. У нататках падаецца аўтарская бібліяграфія – вельмі важны элемэнт інтэлектуальнае дзейнасьці. У беларускім выпадку, падкрэсьлю, гэта надзвычай важна: што беларусы-эмігранты ствараюць. Такую інфармацыю неабходна ўлічваць. Бібліяграфічны ўлік беларускага друку пачаўся ад 20-х гадоў мінулага стагодзьдзя. У Празе дзеіў мэтадалягічны Кабінэт-Архіў пад кіраўніцтвам д-ра Тамаша Грыба, які вёў бібліяграфічны ўлік беларускага друку.

Па Д ругой Сусьветнай вайне ў Нямеччыне гэтым займалася Беларуская Бібліяграфічная Служба пад кіраўніцтвам Міколы Панькова. А ад 1950-х гадоў улік беларускіх друкаў на эміграцыі праводзіць Беларускі Інстытут Навукі і Мастацтва (БІНіМ). Былі выдадзеныя некалькі кнігаў пад назваю "Беларускі друк на Захадзе" (2003, 2004, 2006) і праца прадаўжаецца. Мы зьвярнуліся да сп. М. Клакоцкага, рэдактара альманаху, каб ён зьвярнуўся да аўтараў-пісьменьнікаў з просьбаю прыслаць свае выданьні для бібліяграфічнага ўліку. Пакуль што, мы атрымалі ўсе ейныя друкі ад сп-ні Іны Снарскай (за што ёй вельмі ўдзячныя). Гэтым паўторым свой зварот да пісьменьнікаў-паэтаў эмігрантаў прысылаць свае кнігі-творы на адрас альманаху для бібліяграфічнага ўліку беларускага друку дыяспары.

Вось гэткія мае разважаньні з нагоды выхаду сёмага выпуску альманаха "Беларус". Мае найлепшыя пажаданьні вытрываласьці і цярплівасьці галоўнаму рухавіку выданьня Марату Клакоцкаму ды чароднае ахвяраваньне на будучы выпуск.

З глыбокай пашанай

Вітаўт КІПЕЛЬ

“Галгатня пра ЗыШыА”

Caf or decaf?

У сталовай каледжу, дзе я звычайна харчуюся, нейкі час таму раптам перасталі заварваць каву, хоць раней гэта рабілася са скрупулёзнай дакладнасьцю. Але паколькі функцыянаваць бяз кавы я ня ўмею, то прыйшлося некалькі разоў адмыслова папрасіць аб гэтым працаўнікоў сталовай. Звычайна я падкрэсьліваў, што мне патрэбная традыцыйная кава, а не дэкафэінат. Тым ня менш калі паміж спажываньнем ежы я ізноў падыходзіў па каву, то, на маё зьдзіўленьне, тэрмас са сьвежым дэкафэінатам ужо стаяў на стале, а “regular coffee” яшчэ толькі чакала сваёй чаргі. Празь нейкі час, урэшце дачакаўшыся неабходнай дозы дзённага кафэіну, я сыходзіў з думкаю, якая не давала мне спакою – а ці ёсьць хоць адзін чалавек у гэтай сталовай, хто п’е каву бяз кавы, то бок дэкафэінат. Раней, з чыстай цікаўнасьці я некалькі разоў зазіраў быў у тэрмас з гэтым дзівацтвам і заўжды засьпяваў пад покрыўкай начыньне поўнае па самыя краі. Не зважаючы на гэты факт, а таксама на маю заўвагу пра тое, што дэкафэінат мне не патрэбны, кожны працаўнік сталовай, які па маёй просьбе заварваў каву, аддаваў пяршынства каве бяз кавы...

Пазьней я прыйшоў да высновы, што несьвядомыя дзеяньні некалькіх працаўнікоў сталовай, гэта чарговая праява падсьвядомай паліткарэктнасьці. Камусьці гэтая гіпотэза можа падацца глупствам, але як па мне, толькі такім чынам можна патлумачыць няздольнасьць лягічнага мысьленьня, з чым напрамую зьвязаная дрэсіроўка ў паліткарэктнасьці. Чалавека просяць падаць кавы, а прыносяць псэўдакаву, якую потым зрэшты вымушаныя выліваць у ракавіну. Просіш прынесьці цукар, а табе падсоўваюць гадасны замяняльнік. Патрабуеш даслоўнасьці, а табе тыкаюць эўфэмізмы. Хочаш праўды і сапраўднасьці, а атрымліваеш фальш і дэфармаваную рэчаіснасьць, каву бяз кавы, малако без малака, алькаголь без алькаголю, цыгарэты бяз тытуню, каханьне без каханьня, а нянавісьць без нянавісьці.

Ідэалёгія становіцца штодзённай звычкай і пачынае ўплываць нават на банальнасьці. Хоць той хто п’е каву, той разумее, што кава да банальнасьцяў не належыць...

Віталь ВОРАНАЎ

Уплаты ў Згуртаваньне

Ñêëàäê³ é àõâÿðàâàíüí³:

С. Волкаў 50
А. Касьцюк 50
А. Лапцёнак 50
А. Петрусевіч 50
І. Урублеўскі 50

Усім шчыры дзякуй!

Уплаты ў аддзел шліце на адрас:

P. O. Box 572
New York, NY 10113

Чэкі выпісвайце на імя скарбніка Згуртаваньня
Viktar Yedzinovich.

*Паважаная **Юлія Цяліца,** калі ласка, паведаміце рэдакцыі ваш дакладны паштовы адрас.*

Наступны сход

Беларуска-Амэрыканскага Згуртаваньня “ПАГОНЯ” адбудзецца **ў суботу 14-га сьнежня 2013 году** на Мангэтане.

Месца правядзеньня сходу:

Seafarers and International House
123 East 15th Street
New York, NY 10003.

*Даезд цягнікамі падземкі **L, N, Q, R, W, 4, 5, 6** да станцыі падземкі **Union Square**.*

Будынак знаходзіцца адзін блёк на ўсход ад Union Square па 15-й вуліцы на скрыжаваньні з Irving Place.

Заля знаходзіцца на другім паверсе будынка.

Пачатак: **а 6:00-й** гадзіне вечара.

Ахвяравалі на выданьне бюлетэня *Весткі й Паведамленьні*:

С. Волкаў 30
А. Касьцюк 30
А. Лапцёнак 30
А. Петрусевіч 30
І. Урублеўскі 30

Шчыры дзякуй!

*Падпісацца на бюлетэнь могуць усе зацікаўленыя даслаўшы аплату гадавой падпіскі (**$30**) на адрас:*

VIESTKI
P. O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

*Чэкі з адзнакаю **“Весткі”** выпісвайце на імя скарбніка Згуртаваньня “Пагоня” **Viktar Yedzinovich**.*

*Падпіску таксама можна аформіць, наведаўшы ў сусьветным сеціве старонку **e-krama.com***